

Chương 2: Đại số quan hệ

1

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- Phép chọn
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- Phép chia
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

2

2

Giới thiệu

- Xét một số xử lý trên quan hệ NHANVIEN
 - Thêm mới một nhân viên
 - Chuyển nhân viên có tên là “Tùng” sang phòng số 1
 - Cho biết họ tên và ngày sinh các nhân viên có lương trên 20000

TENNV	HONV	NGSINH	DCHI	PHAI	LUONG	PHONG
Tung	Nguyen	12/08/1955	638 NVC Q5	Nam	40000	5
Hang	Bui	07/19/1968	332 NTH Q1	Nu	25000	4
Nhu	Le	06/20/1951	291 HVH QPN	Nu	43000	4
Hung	Nguyen	09/15/1962	Ba Ria VT	Nam	38000	5
Quang	Pham	11/10/1937	450 TV HN	Nam	55000	1

Cơ sở dữ liệu

3

3

Giới thiệu (tt)

- Có 2 loại xử lý
 - Làm thay đổi dữ liệu (cập nhật)
 - Thêm mới, xóa và sửa
 - Không làm thay đổi dữ liệu (rút trích)
 - Truy vấn (query)
- Thực hiện các xử lý
 - Đại số quan hệ (Relational Algebra)
 - Biểu diễn câu truy vấn dưới dạng biểu thức
 - Phép tính quan hệ (Relational Calculus)
 - Biểu diễn kết quả
 - SQL (Structured Query Language)

Cơ sở dữ liệu

4

4

Nhắc lại

- Đại số
 - Toán tử (operator)
 - Toán hạng (operand)
- Trong số học
 - Toán tử: +, -, *, /
 - Toán hạng - biến (variables): x, y, z
 - Hằng (constant)
 - Biểu thức
 - $(x+7) / (y-3)$
 - $(x+y)*z$ and/or $(x+7) / (y-3)$

Cơ sở dữ liệu

5

5

Đại số quan hệ

- Biến là các quan hệ
 - Tập hợp (set)
- Toán tử là các phép toán (operations)
 - Trên tập hợp
 - Hội \cup (union)
 - Giao \cap (intersec)
 - Trừ $-$ (difference)
 - Rút trích 1 phần của quan hệ
 - Chọn σ (selection)
 - Chiếu π (projection)
 - Kết hợp các quan hệ
 - Tích Cartesian \times (Cartesian product)
 - Kết \bowtie (join)
 - Đổi tên ρ

Cơ sở dữ liệu

6

6

Đại số quan hệ (tt)

- Hằng số là thể hiện của quan hệ
- Biểu thức
 - Được gọi là câu truy vấn
 - Là chuỗi các phép toán đại số quan hệ
 - Kết quả trả về là một thể hiện của quan hệ

Cơ sở dữ liệu

7

7

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- **Phép toán tập hợp**
- Phép chọn
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- Phép chia
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

8

8

Phép toán tập hợp

- Quan hệ là tập hợp các bộ
 - Phép hội $R \cup S$
 - Phép giao $R \cap S$
 - Phép trừ $R - S$
- Tính khả hợp (Union Compatibility)
 - Hai lược đồ quan hệ $R(A_1, A_2, \dots, A_n)$ và $S(B_1, B_2, \dots, B_n)$ là khả hợp nếu
 - Cùng bậc n
 - Và có $DOM(A_i) = DOM(B_i)$, $1 \leq i \leq n$
- Kết quả của \cup , \cap , và $-$ là một quan hệ có cùng tên thuộc tính với quan hệ đầu tiên (R)

Cơ sở dữ liệu

9

9

Phép toán tập hợp (tt)

- Ví dụ

NHANVIEN	TENNV	NGSINH	PHAI
	Tung	12/08/1955	Nam
	Hang	07/19/1968	Nu
	Nhu	06/20/1951	Nu
	Hung	09/15/1962	Nam

THANNHAN	TENTN	NG_SINH	PHAITN
	Trinh	04/05/1986	Nu
	Khang	10/25/1983	Nam
	Phuong	05/03/1958	Nu
	Minh	02/28/1942	Nam
	Chau	12/30/1988	Nu

Bậc $n=3$
 $DOM(TENNV) = DOM(TENTN)$
 $DOM(NGSINH) = DOM(NG_SINH)$
 $DOM(PHAI) = DOM(PHAITN)$

Cơ sở dữ liệu

10

10

Phép hội

- Cho 2 quan hệ R và S khả hợp
- Phép hội của R và S
 - Ký hiệu $R \cup S$
 - Là một quan hệ gồm các bộ thuộc R hoặc thuộc S, hoặc cả hai (các bộ trùng lặp sẽ bị bỏ)

$$R \cup S = \{ t / t \in R \vee t \in S \}$$

- Ví dụ

R	A	B
	α	1
	α	2
	β	1

S	A	B
	α	2
	β	3

RUS	A	B

Cơ sở dữ liệu

11

11

Phép giao

- Cho 2 quan hệ R và S khả hợp
- Phép giao của R và S
 - Ký hiệu $R \cap S$
 - Là một quan hệ gồm các bộ thuộc R đồng thời thuộc S

$$R \cap S = \{ t / t \in R \wedge t \in S \}$$

- Ví dụ

R	A	B
	α	1
	α	2
	β	1

S	A	B
	α	2
	β	3

Cơ sở dữ liệu

12

12

Phép trừ

- Cho 2 quan hệ R và S khả hợp
- Phép trừ của R và S
 - Ký hiệu $R - S$
 - Là một quan hệ gồm các bộ thuộc R và không thuộc S

$$R - S = \{ t / t \in R \wedge t \notin S \}$$

- Ví dụ

R	A	B
	α	1
	α	2
	β	1

S	A	B
	α	2
	β	3

Cơ sở dữ liệu

13

13

Các tính chất

- Giao hoán

$$R \cup S = S \cup R$$

$$R \cap S = S \cap R$$

- Kết hợp

$$R \cup (S \cap T) = (R \cup S) \cap T$$

$$R \cap (S \cup T) = (R \cap S) \cup T$$

Cơ sở dữ liệu

14

14

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- **Phép chọn**
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- Phép chia
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

15

15

Phép chọn

- Được dùng để lấy ra các bộ của quan hệ R
- Các bộ được chọn phải thỏa mãn điều kiện chọn P
- Ký hiệu

$$\sigma_P(R)$$

- P là biểu thức gồm các mệnh đề có dạng
 - <tên thuộc tính> <phép so sánh> <hằng số>
 - <tên thuộc tính> <phép so sánh> <tên thuộc tính>
- <phép so sánh> gồm <, >, ≤, ≥, ≠, =
- Các mệnh đề được nối lại nhờ các phép ∧, ∨, ¬

Cơ sở dữ liệu

16

16

Phép chọn (tt)

- Kết quả trả về là một quan hệ
 - Có cùng danh sách thuộc tính với R
 - Có số bộ luôn ít hơn hoặc *bằng* số bộ của R
- Ví dụ

R	A	B	C	D
	α	α	1	7
	α	β	5	7
	β	β	12	3
	β	β	23	10

$$\sigma_{(A=B) \wedge (D > 5)}(R)$$

Cơ sở dữ liệu

17

17

Phép chọn (tt)

- Phép chọn có tính giao hoán

$$\sigma_{p1}(\sigma_{p2}(R)) =$$

Cơ sở dữ liệu

18

18

Ví dụ 1

NHANVIEN(MANV,HONV,TENNV,NGAYSINH, PHAI, LUONG, PHG)

- Cho biết các nhân viên ở phòng số 4
 - Quan hệ: NHANVIEN
 - Thuộc tính: PHG
 - Điều kiện: PHG=4

Cơ sở dữ liệu

19

19

Ví dụ 2

NHANVIEN(MANV,HONV,TENNV,NGAYSINH, PHAI, LUONG, PHG)

- Tìm các nhân viên có lương trên 25000 ở phòng 4 hoặc các nhân viên có lương trên 30000 ở phòng 5
 - Quan hệ: NHANVIEN
 - Thuộc tính: LUONG, PHG
 - Điều kiện:
 - LUONG>25000 và PHG=4 hoặc
 - LUONG>30000 và PHG=5

Cơ sở dữ liệu

20

20

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- Phép chọn
- **Phép chiếu**
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- Phép chia
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

21

21

Phép chiếu

- Được dùng để lấy ra một vài thuộc tính (cột) của quan hệ (Bảng) R
- Ký hiệu $\pi_{A_1, A_2, \dots, A_k}(R)$
- Kết quả trả về là một quan hệ
 - Có k thuộc tính
 - Có số bộ luôn **ít hơn** hoặc bằng số bộ của R
- Ví dụ

R	A	B	C
	α	10	1
	α	20	1
	β	30	1
	β	40	2

$$\pi_{A,C}(R)$$

Cơ sở dữ liệu

22

22

Ví dụ 3

NHANVIEN(MANV,HONV,TENNV,NGAYSINH, PHAI, LUONG, PHG)

- Cho biết họ tên và lương của các nhân viên
 - Quan hệ: NHANVIEN
 - Thuộc tính: HONV, TENNV, LUONG

Cơ sở dữ liệu

23

23

Ví dụ 4

THANNHAN(MANV,TENTN,QUANHE)

PHANCONG(MANV,MADA,THOIGIAN)

- Cho biết mã nhân viên có tham gia đề án hoặc có thân nhân

Cơ sở dữ liệu

24

24

Ví dụ 5

THANNHAN(MANV,TENTN,QUANHE)

PHANCONG(MANV,MADA,THOIGIAN)

- Cho biết mã nhân viên có người thân và có tham gia đề án

Cơ sở dữ liệu

25

25

Ví dụ 6

NHANVIEN(MANV,HONV,TENNV,NS,LUONG,PHG)

THANNHAN(MANV,TENTN,QUANHE)

- Cho biết mã nhân viên không có thân nhân nào

Cơ sở dữ liệu

26

26

Phép chiếu mở rộng

- Mở rộng phép chiếu bằng cách cho phép sử dụng các phép toán số học trong danh sách thuộc tính
- Ký hiệu $\pi_{F_1, F_2, \dots, F_n}(E)$
 - E là biểu thức ĐSQH
 - F_1, F_2, \dots, F_n là các biểu thức số học liên quan đến
 - Hằng số
 - Thuộc tính trong E

Cơ sở dữ liệu

27

27

Phép chiếu mở rộng (tt)

- Ví dụ
 - Cho biết họ tên của các nhân viên và lương của họ sau khi tăng 10%

Cơ sở dữ liệu

28

28

Chuỗi các phép toán

- Kết hợp các phép toán đại số quan hệ
 - Lồng các biểu thức lại với nhau

$$\pi_{A_1, A_2, \dots, A_k}(\sigma_P(R)) \quad \sigma_P(\pi_{A_1, A_2, \dots, A_k}(R))$$

- Thực hiện từng phép toán một

- B1 $\sigma_P(R)$
- B2 $\pi_{A_1, A_2, \dots, A_k}(\text{Quan hệ kết quả ở B1})$

↓
Cần đặt tên cho quan hệ

Cơ sở dữ liệu

29

29

Phép gán

- Được sử dụng để nhận lấy kết quả trả về của một phép toán

- Thường là kết quả trung gian trong chuỗi các phép toán

- Ký hiệu \leftarrow

- Ví dụ

- B1 $S \leftarrow \sigma_P(R)$

- B2 $KQ \leftarrow \pi_{A_1, A_2, \dots, A_k}(S)$

Cơ sở dữ liệu

30

30

Phép đổi tên

- Được dùng để đổi tên

- Quan hệ

Xét quan hệ $R(B, C, D)$

$\rho_S(R)$: Đổi tên quan hệ R thành S

- Thuộc tính

$\rho_{X, C, D}(R)$: Đổi tên thuộc tính B thành X

Đổi tên quan hệ R thành S và thuộc tính B thành X

$\rho_{S(X, C, D)}(R)$

Cơ sở dữ liệu

31

31

Ví dụ 7

- Cho biết họ và tên nhân viên làm việc ở phòng số 4

- Quan hệ: NHANVIEN
- Thuộc tính: HONV, TENNV
- Điều kiện: PHG=4

- C1: $\pi_{\text{HONV, TENNV}}(\sigma_{\text{PHG}=4}(\text{NHANVIEN}))$

- C2: $\text{NV_P4} \leftarrow \sigma_{\text{PHG}=4}(\text{NHANVIEN})$

$\text{KQ} \leftarrow \pi_{\text{HONV, TENNV}}(\text{NV_P4})$

$\text{KQ}(\text{HO, TEN}) \leftarrow \pi_{\text{HONV, TENNV}}(\text{NV_P4})$

$\rho_{\text{KQ}(\text{HO, TEN})}(\pi_{\text{HONV, TENNV}}(\text{NV_P4}))$

Cơ sở dữ liệu

32

32

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- Phép chọn
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- Phép chia
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

33

33

Phép tích Cartesian

- Được dùng để kết hợp các bộ của các quan hệ lại với nhau
- Ký hiệu $R \times S$
- Kết quả trả về là một quan hệ Q
 - Mỗi bộ của Q là tổ hợp giữa 1 bộ trong R và 1 bộ trong S
 - Nếu R có u bộ và S có v bộ thì Q sẽ có $u \times v$ bộ
 - Nếu R có n thuộc tính và S có m thuộc tính thì Q sẽ có $(n + m)$ thuộc tính ($R^+ \cap Q^+ \neq \emptyset$)

Cơ sở dữ liệu

34

34

Phép tích Cartesian (tt)

■ Ví dụ

R	A	B
	α	1
	β	2

$R \times S$

S	B	C	D
	α	10	+
	β	10	+
	β	20	-
	γ	10	-

Cơ sở dữ liệu

35

35

Phép tích Cartesian (tt)

■ Ví dụ

R	A	B
	α	1
	β	2

S	B	C	D
	α	10	+
	β	10	+
	β	20	-
	γ	10	-

$R \times S$	A	R.B	S.B	C	D
	α	1	α	10	+
	α	1	β	10	+
	α	1	β	20	-
	α	1	γ	10	-
	β	2	α	10	+
	β	2	β	10	+
	β	2	β	20	-
	β	2	γ	10	-

unambiguous

Cơ sở dữ liệu

36

36

Phép tích Cartesian (tt)

- Thông thường theo sau phép tích Cartesian là phép chọn

$R \times S$

A	R.B	S.B	C	D
α	1	α	10	+
α	1	β	10	+
α	1	β	20	-
α	1	γ	10	-
β	2	α	10	+
β	2	β	10	+
β	2	β	20	-
β	2	γ	10	-

$\sigma_{A=S.B}(R \times S)$

A	R.B	S.B	C	D
α	1	α	10	+
β	2	β	10	+
β	2	β	20	-

Cơ sở dữ liệu

37

37

Ví dụ 8

- Với mỗi phòng ban, cho biết thông tin của người trưởng phòng
 - Quan hệ: PHONGBAN, NHANVIEN
 - Thuộc tính: TRPHG, MAPHG, TENNV, HONV, ...

TENPHG	MAPHG	TRPHG	NG_NHANCHUC	MANV	TENNV	HONV	...
Nghien cuu	5	333445555	05/22/1988				
Dieu hanh	4	987987987	01/01/1995				
Quan ly	1	888665555	06/19/1981	333445555	Tung	Nguyen	...
Nghien cuu	5	333445555	05/22/1988				
Dieu hanh	4	987987987	01/01/1995	987987987	Hung	Nguyen	...
MANV	TENNV	HONV	NGSINH	DCHI	PHAI	LUONG	PHG
Quan ly	1	888665555	06/19/1981	888665555	Vinh	Pham	...
333445555	Tung	Nguyen	12/08/1955	638 NVC Q5	Nam	40000	5
999887777	Hang	Bui	07/19/1968	332 NTH Q1	Nu	25000	4
987654321	Nhu	Le	06/20/1951	291 HVH QPN	Nu	43000	4
987987987	Hung	Nguyen	09/15/1962	Ba Ria VT	Nam	38000	5

Cơ sở dữ liệu

38

38

Giải Ví dụ 8

- B1: Tích Cartesian PHONGBAN và NHANVIEN

$PB_NV \leftarrow (NHANVIEN \times PHONGBAN)$

- B2: Chọn ra những bộ thỏa $TRPHG=MANV$

$KQ \leftarrow \sigma_{TRPHG=MANV}(PB_NV)$

Cơ sở dữ liệu

39

39

Ví dụ 9

- Cho biết lương cao nhất trong công ty
 - Quan hệ: NHANVIEN
 - Thuộc tính: LUONG

TENNV	HONV	...	LUONG	LUONG	...
Tung	Nguyen	...	40000	40000	...
Hang	Bui	...	25000	25000	...
Nhu	Le	...	43000	43000	...
Hung	Nguyen	...	38000	38000	...

Cơ sở dữ liệu

40

40

Ví dụ 9 (tt)

- B1: Chọn ra những lương không phải là lớn nhất

$$R1 \leftarrow (\pi_{\text{LUONG}}(\text{NHANVIEN}))$$

$$R2 \leftarrow \sigma_{\text{NHAN_VIEN.LUONG} < R1.\text{LUONG}}(\text{NHANVIEN} \times R1)$$

$$R3 \leftarrow \pi_{\text{NHAN_VIEN.LUONG}}(R2)$$

- B2: Lấy tập hợp lương trừ đi lương trong R3

$$KQ \leftarrow \pi_{\text{LUONG}}(\text{NHANVIEN}) - R3$$

Cơ sở dữ liệu

41

41

Ví dụ 10

- Cho biết các phòng ban có cùng địa điểm với phòng số 5
 - Quan hệ: DIADIEM_PHG(MAPHG, DIADIEM)
 - Thuộc tính: DIADIEM, MAPHG
 - Điều kiện: MAPHG=5

Phòng 5 có tập hợp những địa điểm nào?

MAPHG	DIADIEM
1	TP HCM
4	HA NOI
5	VUNGTAU
5	NHATRANG
5	TP HCM

Phòng nào có địa điểm nằm trong trong tập hợp đó?

MAPHG	DIADIEM
1	TP HCM
4	HA NOI
5	VUNGTAU
5	NHATRANG
5	TP HCM

Cơ sở dữ liệu

42

42

Ví dụ 10 (tt)

- B1: Tìm các địa điểm của phòng 5

$$DD_P5(DD) \leftarrow \pi_{DIADIEM} (\sigma_{MAPHG=5} (DIADIEM_PHG))$$

- B2: Lấy ra các phòng có cùng địa điểm với DD_P5

$$R1 \leftarrow \sigma_{MAPHG \neq 5} (DIADIEM_PHG)$$

$$R2 \leftarrow \sigma_{DIADIEM=DD} (R1 \times DD_P5)$$

$$KQ \leftarrow \pi_{MAPHG} (R2)$$

Cơ sở dữ liệu

43

43

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- Phép chọn
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- **Phép kết**
 - Kết tự nhiên (Natural join)
 - Kết có điều kiện tổng quát (Theta join)
 - Kết bằng (Equi join)
- Phép chia
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

44

44

Phép kết

- Được dùng để tổ hợp 2 bộ có liên quan từ 2 quan hệ thành 1 bộ
- Ký hiệu $R \bowtie S$
 - $R(A_1, A_2, \dots, A_n)$ và $S(B_1, B_2, \dots, B_m)$
- Kết quả của phép kết là một quan hệ Q
 - Có $n + m$ thuộc tính $Q(A_1, A_2, \dots, A_n, B_1, B_2, \dots, B_m)$
 - Mỗi bộ của Q là tổ hợp của 2 bộ trong R và S , thỏa mãn một số điều kiện kết nào đó
 - Có dạng $A_i \theta B_j$
 - A_i là thuộc tính của R , B_j là thuộc tính của S
 - A_i và B_j có cùng miền giá trị
 - θ là phép so sánh $\neq, =, <, >, \leq, \geq$

Cơ sở dữ liệu

45

45

Phép kết (tt)

- Phân loại
 - Kết theta (theta join) là phép kết có điều kiện
 - Ký hiệu $R \bowtie_C S$
 - C gọi là điều kiện kết trên thuộc tính
 - Kết bằng (equi join) khi C là điều kiện so sánh bằng
 - Kết tự nhiên (natural join)
 - Ký hiệu $R \bowtie S$ hay $R * S$
 - $R^+ \cap S^+ \neq \emptyset$
 - Kết quả của phép kết bằng bỏ bớt đi 1 cột giống nhau

Cơ sở dữ liệu

46

46

Phép kết (tt)

■ Ví dụ phép kết theta

$$R \bowtie_{B < D} S$$

R	A	B	C	S	D	E
	1	2	3		3	1
	4	5	6		6	2
	7	8	9			

Cơ sở dữ liệu

47

47

Phép kết (tt)

■ Ví dụ phép kết bằng

$$R \bowtie_{C=D} S$$

R	A	B	C
	1	2	3
	4	5	6
	7	8	9

S	D	E
	3	1
	6	2

$$R \bowtie_{C=S.C} S$$

R	A	B	C
	1	2	3
	4	5	6
	7	8	9

S	C	D
	3	1
	6	2

Cơ sở dữ liệu

48

48

Phép kết (tt)

- Ví dụ phép kết tự nhiên

R	A	B	C
	1	2	3
	4	5	6
	7	8	9

S	C	D
	3	1
	6	2

$$R \bowtie S$$

A	B	C	S.C	D
1	2	3	3	1
4	5	6	6	2

Cơ sở dữ liệu

49

49

Ví dụ 11

- Cho biết nhân viên có lương hơn lương của nhân viên 'Tùng'
 - Quan hệ: NHANVIEN(MANV, HONV, TENNV, NS, LUONG, PHG)
 - Thuộc tính: LUONG

Cơ sở dữ liệu

50

50

Ví dụ 12

- Với mỗi nhân viên, hãy cho biết thông tin của phòng ban mà họ đang làm việc
 - Quan hệ: NHANVIEN, PHONGBAN

Cơ sở dữ liệu

51

51

Ví dụ 13

- Với mỗi phòng ban hãy cho biết các địa điểm của phòng ban đó
 - Quan hệ: PHONGBAN, DDIEM_PHG

Cơ sở dữ liệu

52

52

Ví dụ 8

- Với mỗi phòng ban hãy cho biết thông tin của người trưởng phòng
 - Quan hệ: PHONGBAN, NHANVIEN

Cơ sở dữ liệu

53

53

Ví dụ 9

- Cho biết lương cao nhất trong công ty
 - Quan hệ: NHANVIEN
 - Thuộc tính: LUONG

Cơ sở dữ liệu

54

54

Ví dụ 10

- Cho biết phòng ban có cùng địa điểm với phòng 5
 - Quan hệ: DDIEM_PHG

Cơ sở dữ liệu

55

55

Tập đầy đủ các phép toán ĐSQH

- Tập các phép toán σ , π , \times , $-$, \cup được gọi là tập đầy đủ các phép toán ĐSQH
 - Nghĩa là các phép toán có thể được biểu diễn qua chúng
 - Ví dụ
 - $R \cap S = R \cup S - ((R - S) \cup (S - R))$
 - $R \bowtie_C S = \sigma_C(R \times S)$

Cơ sở dữ liệu

56

56

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- Phép chọn
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- **Phép chia**
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

57

57

Phép chia

- Được dùng để lấy ra một số bộ trong quan hệ R sao cho thỏa với tất cả các bộ trong quan hệ S
- Ký hiệu $R \div S$
 - $R(Z)$ và $S(X)$
 - Z là tập thuộc tính của R, X là tập thuộc tính của S
 - $X \subseteq Z$
- Kết quả của phép chia là một quan hệ $T(Y)$
 - Với $Y = Z - X$
 - Có t là một bộ của T nếu với mọi bộ $t_S \in S$, tồn tại bộ $t_R \in R$ thỏa 2 điều kiện
 - $t_R(Y) = t$
 - $t_R(X) = t_S(X)$

R(Z)	S(X)	T(Y)
X Y		

Cơ sở dữ liệu

58

58

Phép chia (tt)

■ Ví dụ

 $R \div S$

R	A	B	C	D	E
α	a	a	α	a	1
α	a	a	γ	a	1
α	a	a	γ	b	1
β	a	a	γ	a	1
β	a	a	γ	b	3
γ	a	a	γ	a	1
γ	a	a	γ	b	1
γ	a	a	β	b	1

S	D	E
a	1	
b	1	

Cơ sở dữ liệu

59

59

Ví dụ 14

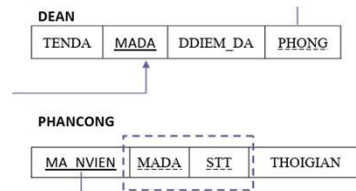
- Cho biết mã nhân viên tham gia tất cả các đề án
 - Quan hệ: PHANCONG, DEAN
 - Thuộc tính: MANV

Tìm R,S

B1: $R \leftarrow \Pi_{MA_NVNEN, MADA}(PHANCONG)$

B2: $S \leftarrow \Pi_{MADA}(DEAN)$

B3: $KQ \leftarrow R : S$

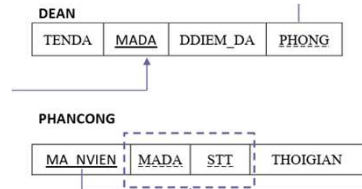
Cơ sở dữ liệu

60

60

Ví dụ 15

- Cho biết mã nhân viên tham gia tất cả các đề án do phòng số 4 phụ trách
 - Quan hệ: PHANCONG, DEAN
 - Thuộc tính: MANV
 - Điều kiện: PHONG=4

Tìm R, S

B1: $R \leftarrow \Pi_{MA_NVIEN, MADA}(PHANCONG)$

B2: $S \leftarrow \Pi_{MADA}(\sigma_{phong=4}(DEAN))$

B3: $KQ \leftarrow R : S$

Cơ sở dữ liệu

61

61

Phép chia (tt)

- Biểu diễn phép chia thông qua tập đầy đủ các phép toán ĐSQH (? “bằng”)

$$\begin{aligned} T1 &\leftarrow \Pi_Y(R) \\ T2 &\leftarrow \Pi_Y((S \times T1) - R) \\ R \div S &? T1 - T2 \end{aligned}$$

Cơ sở dữ liệu

62

62

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- Phép chọn
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- Phép chia
- **Các phép toán khác**
 - Hàm kết hợp (Aggregation function)
 - Phép gom nhóm (Grouping)
 - Phép kết ngoài (Outer join)
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

63

63

Hàm kết hợp

- Nhận vào tập hợp các giá trị và trả về một giá trị đơn
 - AVG
 - MIN
 - MAX
 - SUM
 - COUNT

Cơ sở dữ liệu

64

64

Hàm kết hợp (tt)

■ Ví dụ

R	A	B
	1	2
	3	4
	1	2
	1	2

$$\text{SUM}(B) = 10$$

$$\text{AVG}(A) = 1.5$$

$$\text{MIN}(A) = 1$$

$$\text{MAX}(B) = 4$$

$$\text{COUNT}(A) = 4$$

Cơ sở dữ liệu

65

65

Phép gom nhóm

- Được dùng để phân chia quan hệ thành nhiều nhóm dựa trên điều kiện gom nhóm nào đó
- Ký hiệu

$$G_1, G_2, \dots, G_n \mathcal{J}_{F_1(A_1), F_2(A_2), \dots, F_n(A_n)}(E)$$

- E là biểu thức ĐSQH
- G_1, G_2, \dots, G_n là các thuộc tính gom nhóm
- F_1, F_2, \dots, F_n là các hàm
- A_1, A_2, \dots, A_n là các thuộc tính tính toán trong hàm F

Cơ sở dữ liệu

66

66

Phép gom nhóm (tt)

■ Ví dụ

R	A	B	C
	α	2	7
	α	4	7
	β	2	3
	γ	2	10

$$\mathcal{J}_{\text{SUM}(C)}(R)$$

$$A\mathcal{J}_{\text{SUM}(C)}(R)$$

Cơ sở dữ liệu

67

67

Ví dụ 16

- Tính số lượng nhân viên và lương trung bình của cả công ty

Cơ sở dữ liệu

68

68

Ví dụ 17

NHANVIEN(MANV,HONV,TENNV,PHAI, LUONG, PHG)

- Tính số lượng nhân viên và lương trung bình của từng phòng ban

PHG \mathcal{J} COUNT(MANV), AVG(LUONG)(NHANVIEN)

Cơ sở dữ liệu

69

69

Phép kết ngoài

- Mở rộng phép kết để tránh mất mát thông tin
 - Thực hiện phép kết
 - Lấy thêm các bộ không thỏa điều kiện kết
- Có 3 hình thức
 - Mở rộng bên trái
 - Mở rộng bên phải
 - Mở rộng 2 bên

Cơ sở dữ liệu

70

70

Ví dụ 18

- Cho biết họ tên nhân viên và tên phòng ban mà họ phụ trách nếu có
 - Quan hệ: NHANVIEN, PHONGBAN
 - Thuộc tính: TENNV, TENPH

$R1 \leftarrow NHANVIEN \bowtie_{MANV=TRPHG} PHONGBAN$

$KQ \leftarrow \pi_{HONV, TENNV, TENPHG}(R1)$

TENNV	HONV	TENPHG
Tung	Nguyen	Nghien cuu
Hang	Bui	null
Nhu	Le	null
Vinh	Pham	Quan ly

Cơ sở dữ liệu

71

71

Nội dung chi tiết

- Giới thiệu
- Đại số quan hệ
- Phép toán tập hợp
- Phép chọn
- Phép chiếu
- Phép tích Cartesian
- Phép kết
- Phép chia
- Các phép toán khác
- Các thao tác cập nhật trên quan hệ

Cơ sở dữ liệu

72

72

Các thao tác cập nhật

- Nội dung của CSDL có thể được cập nhật bằng các thao tác
 - Thêm (insertion)
 - Xóa (deletion)
 - Sửa (updating)
- Các thao tác cập nhật được diễn đạt thông qua phép toán gán

$$R_{\text{new}} \leftarrow \text{các phép toán trên } R_{\text{old}}$$

Cơ sở dữ liệu

73

73

Thao tác thêm

- Được diễn đạt

$$R_{\text{new}} \leftarrow R_{\text{old}} \cup E$$

- R là quan hệ
- E là một biểu thức ĐSQH

- Ví dụ

- Phân công nhân viên có mã 123456789 làm thêm đề án mã số 20 với số giờ là 10

$$\text{PHANCONG} \leftarrow \text{PHANCONG} \cup ('123456789', 20, 10)$$

Cơ sở dữ liệu

74

74

Thao tác xóa

- Được diễn đạt

$$R_{\text{new}} \leftarrow R_{\text{old}} - E$$

- R là quan hệ
- E là một biểu thức ĐSQH

- Ví dụ

- Xóa các phân công đề án của nhân viên 123456789

$$\text{PHANCONG} \leftarrow \text{PHANCONG} - \sigma_{\text{MANV}='123456789'}(\text{PHANCONG})$$

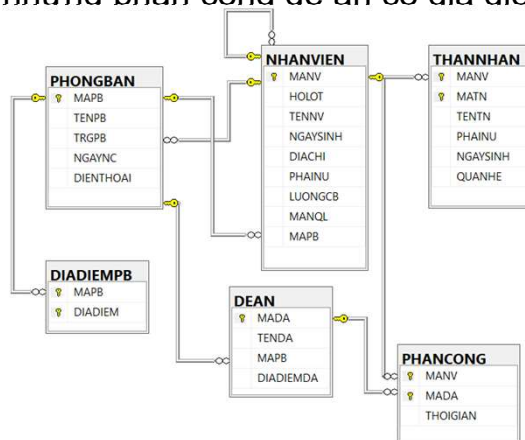
Cơ sở dữ liệu

75

75

Ví dụ 19

- Xóa những phân công đề án có địa điểm ở 'Hà Nội'

Cơ sở dữ liệu

76

76

Thao tác sửa

- Được diễn đạt

$$R_{\text{new}} \leftarrow \pi_{F_1, F_2, \dots, F_n}(R_{\text{old}})$$

- R là quan hệ
- F_i là biểu thức tính toán cho ra giá trị mới của thuộc tính

- Ví dụ

- Tăng thời gian làm việc cho tất cả nhân viên lên 1.5 lần

$$\text{PHANCONG} \leftarrow \pi_{\text{MA_NVIEN}, \text{SODA}, \text{THOIGIAN} * 1.5}(\text{PHANCONG})$$

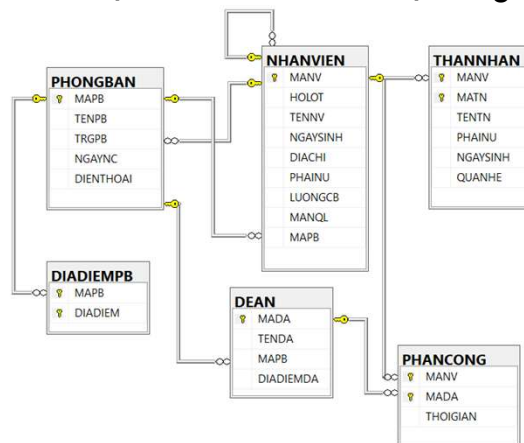
Cơ sở dữ liệu

77

77

Ví dụ 20

- Các nhân viên làm việc trên 30 giờ sẽ được tăng thời gian làm việc lên 1.5 lần, còn lại tăng lên 2 lần

Cơ sở dữ liệu

78

78